

Література:

1. Drucker F. Innovation and Entrepreneurship. Author of management challenges: USA, 1993. 423 p.

2. Заїка Ю. Інноваційний менеджмент підприємств в антикризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2022, vol. 1, no. 5, pp. 62-67.

3. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.02.2024).

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ – ОСНОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Євсєєв А.С., аспірант,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

Перерва П.Г., доктор економічних наук, професор,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6256-9329>

У всьому світі інновації сьогодні розглядаються як одна з головних умов модернізації економіки. Традиційні галузі промисловості в значній мірі вичерпали як широкі, так і інтенсивні можливості для свого розвитку. Тому в багатьох країнах на перший план виходять вже не ті галузі, які донедавна визначали конкурентні переваги країн, а зовсім інші, засновані на використанні новітніх технологій [1-7].

Наприклад, у Німеччині майже 100 % зростання ВВП припадає на дослідження та інновації. Тайвань, чий досвід використання високих технологій люблять посилатися багато дослідників, забезпечує 78 % зайнятості та 45 % ВВП своєї країни за рахунок малого та середнього бізнесу [2, 5, 7].

Проведені дослідження свідчать про те, що з 70 найважливіших винаходів 20 століття були зроблені невеликими фірмами або незалежними винахідниками. Саме малий бізнес створював електронні лампи для телевізорів, кондиціонерів, електростатичні копіювальні апарати, транзистори, міксери і навіть реактивний двигун, не кажучи вже про такі дрібниці, як кулькові ручки, блискавки, пілососи, тостери та інше.

Технологічний бізнес – одна з найприбутковіших і майже закритих сфер підприємництва. Впровадження нових технологій в промислове виробництво, як показує практика, дає можливість зробити якісний прорив на світовому ринку товарів і послуг. У розвинених країнах високотехнологічний комплекс визначає економічне зростання і «тягне» за собою решту економіки, змушуючи її пристосовуватися до високих технологій. Наприклад, темпи зростання наукомістких галузей у розвинених країнах були в 1,5-2 рази вищими, ніж у промисловості в цілому.

Однак двигуном прогресу в такому циклічному розвитку економіки є не будь-які інвестиції у виробництво, а виведення на ринок принципово нових товарів і обладнання.

До групи високотехнологічних виробництв з технологіями «високого рівня» зазвичай відносять галузі, що забезпечують виробництво високотехнологічного продукту, розрахованого на масового споживача [4]. Як показує світовий досвід, альтернативи інноваційному шляху розвитку немає. Створення, впровадження і широке поширення нової продукції, послуг, технологічних процесів стають ключовими факторами зростання виробництва, зайнятості, інвестицій, зовнішньоторговельного обороту, підвищення якості продукції, економії трудових і матеріальних витрат, поліпшення організації виробництва і підвищення його ефективності. Все це зумовлює конкурентоспроможність підприємств та їх продукції на внутрішньому та світовому ринках, покращує соціально-економічну ситуацію в країні.

Саме тому у XXI столітті найважливішою умовою прискореного прогресу соціально-економічного розвитку є ефективна інноваційна політика(6), оскільки динамічний соціально-економічний розвиток багатьох країн світу нарешті почав ґрунтуватися виключно на інноваціях, наслідки яких набули стратегічного значення.

Сучасна типологія країн світового співтовариства заснована вже не на потужності збройних сил і економічних показниках, а на здатності виробляти і продавати високі технології. Тому зараз країни поділяються на товароутворюючі, технологічні та наукопродукуючі та високотехнологічні.

Країни, що належать до останньої групи, є одночасно світовими економічними, технологічними, науковими та військовими лідерами. Цей комплекс галузей являє собою стратегію фронтирів, оскільки розвиток і державна підтримка високих технологій стають найактуальнішими не тільки економічними, а й політичними завданнями.

Впроваджувати нові технології не завжди було так просто. Різні країни по-різному підходять до вирішення цієї проблеми. У США, наприклад, більшість федеральних досліджень і розробок проводяться за допомогою контрактів і грантів неурядових організацій, які є ключовим аспектом системи досліджень і розробок. Здебільшого, федеральний уряд може найняти найкращі дослідницькі організації та талановитих вчених із конкретними цілями досліджень і розробок.

Німеччина, наприклад, в області високих технологій, спочатку орієнтувалася на досвід США і технологічно великі програми; Також був використаний досвід розробки інкубаторів в США, наукових парків у Великобританії, Франції та Японії. Однак з початку 1980-х років акцент робиться на створенні мережі регіональних інноваційних фондів з поступовим зміщенням центру ваги інноваційної діяльності на малі та середні підприємства. Причому такі інноваційні фонди створювалися виконавчою та законодавчою гілками влади спільно із захищеними приватними структурами.

Японія, а також нові індустріально розвинені країни Південно-Східної Азії сконцентрували свої ресурси на купівлі перспективних високотехнологічних інновацій на останньому передринковому етапі. У цьому випадку залишалося тільки організувати остаточну ревізію новації і запустити її у виробництво.

Індія, яка має набагато менший інтелектуальний потенціал, ніж інші великі країни, заробила понад 1 мільярд \$ на програмному забезпеченні, проданому за кордон. (при цьому експортна виручка 9,8 млрд. \$). Доходи від експорту програмного забезпечення настільки великі, що ця стаття незабаром може стати основною статтею національного експорту товарів і послуг.

Основний акцент при реалізації інноваційної політики в цих країнах робиться на малих і середніх інноваційних підприємствах. В Японії на них припадає 9 9% від загальної кількості підприємств, а їхня частка у ВВП країни сягає 52 %, або 3 трлн. \$; Таких підприємств у Німеччині налічується близько 4000 [3, 6].

У США уряд щорічно витрачає 30 мільярдів доларів на дослідження і розробки, але результати цих зусиль майже ніколи не досягали ринку (лише 5 % всіх отриманих патентів коли-небудь були ліцензовані). Тому відбулося зміщення акцентів і були вжиті заходи для заохочення досліджень і розробок у приватному секторі шляхом підтримки малого інноваційного підприємництва, щорічно виділяючи на це 5,4 мільярда \$.

В результаті в США з'явилася і діє дуже ефективна програма – «Інноваційна діяльність малих підприємств», за допомогою якої за

20 років держава повернула вісім доларів на кожен вкладений долар. Виходить, що університет не може отримувати кошти на НДДКР, якщо якимось підприємством не бажає впроваджувати результати цих досліджень у промислове виробництво; І компанія не зможе взяти участь у програмі, якщо не знайде університет, у якого зможе запозичити новітні технології для впровадження.

Так розвиваються як виробничі, так і наукові лабораторії. Роль держави в даному випадку зводиться до того, що воно цілеспрямовано створює умови для взаємодії науки і виробництва і тим самим стимулює не тільки нові технології, а й впровадження результатів НДДКР у виробництво.

У Великобританії досвід 1980-х років показав, що при належному державному підході і наявності відповідного наукового потенціалу можна і потрібно ставити завдання інтенсивного розвитку світового ринку наукової продукції. Відповідний стрибок був здійснений в країні – з 4 % до 12,5 %. Саме на наукомісткі та високотехнологічні технології припадає 85 % зростання зайнятості в США, 89 % в Англії та 90 % в Японії.

В Україні, на відміну від більшості країн світу, перевага віддається бюджетному фінансуванню досліджень і розробок як на національному, так і на регіональному рівнях, хоча загальновідомо, що науковий та інноваційний потенціал країн перевершує багато західних країн разом узяті. Перешкодою є той факт, що ще з радянських часів вважалося головним отримати результат, показати його і опублікувати. Справа не дійшла до створення повноцінного науково-технічного продукту, який можна було б не тільки показувати, а й продавати.

Розвиток вітчизняної науки і нових технологій в найближчому майбутньому, безсумнівно, повинен зіграти вирішальну роль в соціально-економічному розвитку нашої країни. Але це не може статися саме по собі. Основний внесок повинні внести ті регіони нашої країни, де розвиток науки і створення нових технологій підтримується вже створеною науково-технічною базою. До таких суб'єктів можна віднести Київ та Харків, що володіють більшістю всього наукового потенціалу, а також Львів, Одесу, Дніпро, Запоріжжя і деякі інші регіони нашої країни.

Література:

1. Зінченко К.А., Кобелева Т.О. Методичний підхід до комплексного оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. *Сучасні технології менеджменту*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / відп. ред. Л. Черчик. Луцьк: ВНУ ім. Л. Українки, 2022. С. 71-74. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200>

2. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012). Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668.

3. Кобелева Т.О. Формування показників комплаєнс-безпеки держави та підприємства. *Механізми управління соціо-екологоекономічною безпекою держави: колективна монографія* / Т.О. Кобелева, Л.М. Черчик, Н.В. Коленда та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М. Черчик. Луцьк : Терен, 2019. С. 193-208.

4. Кобелева Т.О. Чотири стратегії комплаєнс-захисту в системі економічної безпеки промислового підприємства. *Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки: інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищ. освіти і молодих науковців*, Харків, 07 листопада 2019 р. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. С. 192-195.

5. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Складові економічної безпеки будівельного підприємства. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*. зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2022 р.). орг. ком.: Н. Канцедал [та ін.]; Полтав. держ. аграрний ун-т. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 1174-1176.

6. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Система індикаторів оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. *Інноваційна модернізація економіки України в умовах світоінтеграційних процесів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15-16 листопада 2022 р.* / орг. ком.: О.І. Маслак [та ін.]; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського [та ін.]. Електрон. текст. дані. Кременчук, 2022. С. 376-379.

7. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.

СУТНІСТЬ І ВИДИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Климентова М.В., аспірант,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

Кобелева Т.О., доктор економічних наук, професор,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6618-0380>

Науково-технічна продукція – це продукція, що виникає в результаті використання наукових та технічних знань і технологій, а також в результаті науково-технічної діяльності і включає в себе нові технології, винаходи, нові матеріали, прилади, машини та інші технічні вироби. Ця категорія продукції може охоплювати широкий спектр виробів і рішень, виниклих завдяки передовим дослідженням і розробкам в галузі науки та техніки [1-7]. Цей термін часто